

Pääkaupunkiseudun hallitusohjelmatavoitteet 2019

Suomessa on vain yksi metropolialue, joka poikkeaa muusta maasta monella tapaa. Metropolialueen erityisten haasteiden ratkaisemiseksi ja mahdollisuuksien hyödyntämiseksi hallitus toteuttaa metropolipolitiikkaa ja sillä on metropolipoliittiset tavoitteet, jotka vahvistavat metropolialueen - ja sitä kautta koko maan - menestystä, globaalia saavutettavuutta, kestävästä kehitystä ja kasvua.

1. Hallituksen metropolipolitiikka perustuu suoraan kumppanuuteen ja tiiviiseen vuoropuheluun metropolialueen kaupunkien kanssa. Hallitus toteuttaa myös kaupunkipolitiikkaa ja sillä on kaupunkipoliittiset tavoitteet ja kaupunkistrategia.

Metropolipolitiikallaan hallitus myös:

2. Turvaa metropolialueen kasvun vaatimien investointien rahoituksen.
3. Sitoutuu metropolialueen kestävästä kasvun mahdollistamiseen ja edistää sen globaalia saavutettavuutta sekä tukee kaupungeja hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa.
4. Tukee metropolialueen kehittymistä maailman parhaaksi innovaatio- ja osaamiskeskittymäksi ja vahvistaa sen kykyä ja mahdollisuuksia investoida sekä luoda edellytyksiä uusille työpaikoille.
5. Panostaa erityisesti metropolialueella riittäviin koulutuspaikkoihin, maahanmuuttajien osaamistason nostamiseen ja kotoutumiseen sekä lisää positiivista erityiskohtelua.
6. Antaa nykyisille toimijoille mahdollisuuden päättää, kuinka kansallisesti yhtenäiset sosiaali- ja terveystaloudelliset tavoitteet saavutetaan metropolialueella.

2. Hallitus turvaa metropolialueen kasvun vaatimien investointien rahoituksen.

- Metropolialueen ja pääkaupunkiseudun erityisiä haasteita ja vastuita ovat muun muassa segregaatoinnien haittojen torjunta, kohtuuhintainen asuminen, turvallisuus sekä joukkoliikenne. Näistä kaupungeille aiheutuvat kustannukset otetaan nykyistä paremmin huomioon valtion rahoituksessa sekä valtionosuusjärjestelmässä. Valtionosuusjärjestelmässä tulee erityisesti huomioida sekä vieraskielisten määrä että vieraskielisten palveluista aiheutuvat todelliset kustannukset. Kuntien mahdolliset uudet tehtävät tulee rahoittaa täysimääräisesti.
- Kuntien rahoitusjärjestelmään tehtävät muutokset eivät saa heikentää vuosittaisen verotulokasvun euromääräistä kasvua.
- Verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasausjärjestelmään ei tule tehdä pääkaupunkiseudun kaupunkien tilannetta ja rahoituspohjaa heikentäviä muutoksia. Valtionosuusjärjestelmän uudistuksessa varmistetaan myös kaupunkien kannusteet tehdä elinkeinopolitiikkaa. Kiinteistövero ei tule ottaa mukaan verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen ja kiinteistöverotuksen uudistuksessa on tuettava metropolialueen asumiskustannusten hillitsemistä. Kokonaisuudistus on tehtävä kumppanuudessa metropolialueen kuntien kanssa.
- Pääkaupunkiseudun kasvun myötä nopeutuvan asuntotuotannon vaatimien elinvoima- ja joukkoliikenneinvestointien rahoitus turvataan. Tämän takaamiseksi luodaan pääkaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteisesti hyväksymät neuvottelunnettelyt ja rahoitusperiaatteet.
- Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta tulee lisätä elinvoimainvestointien mahdollistamiseksi.
- Kunnassa maksuunpannuista pääomatuloveroista kunnan tulee saada osuus vastaavassa suhteessa kuin kunnalle kohdentuu veroja ansiotuloista.
- Vero- ja maksuperustemuutosten menetykset on kompensoitava kunnille. Myös indeksikorotukset on toteutettava täysimääräisesti.
- Kaupunkien edellytyksiä puuttua harmaan talouden torjuntaan parannetaan kehittämällä lainsäädäntöä.

3. Hallitus sitoutuu metropolialueen kestävän kasvun mahdollistamiseen, edistää kansallista ja globaalia saavutettavuutta ja tukee kaupungeja niiden asettamien hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa.

- Valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit sitoutuvat tekemään pääkaupunkiseudusta maailman johtavan alueen hiilineutraaliudessa.

- Hallitus tekee Pissararadan toteutuksesta sitovan hankepäätöksen. Pissararata on olennainen osa valtakunnallista rataverkkoa ja se mahdollistaa raideliikenteen kapasiteetin merkittävän kasvatamisen koko Etelä-Suomen rataverkolla sekä seudullisen liikenteen toimivuuden tehokkaasti.
- Valtio sitoutuu Suomen kasvukolmion keskusten välisten nopeiden raideyhteyksien, Suomiradan ja Lantoradan (Helsinki-Tampere tunti ja Helsinki-Oulu 4 tuntia) sekä Turun ja Helsingin välisen Tunnin junan, suunnitteluun ja toteuttamiseen. Hallitus tekee Espoon kaupunkiradan jatkamisesta rahoituspäätöksen. Valtion tulee kantaa päävastuu raideliikenteen investoinneista.
- Vantaan ratikka eli raitiolinja Mellunmäestä Tikkurilan kautta lentoasemalle toteutetaan siten, että valtio sitoutuu omalta osaltaan hankkeen suunnittelu- ja toteutuspäätöksiin sekä kustannuksiin.
- Valtio sitoutuu pääkaupunkiseudun suunnitteilla olevien viiden pikaraitiotien toteutukseen 50 prosentin maksusuudella investointikustannuksesta.
- Kaupunkien voimakas kasvu edellyttää myös sujuvan, joukkoliikennepainotteisen liikkumisen edistämistä. Hallitus moninkertaistaa metropolialueen saaman joukkoliikennetuen kaupunkien kestävän kasvun mahdollistamiseksi.
- Kaavoitusmonopolia ja kaupunkien mahdollisuutta harkita minkälaisia kaavainstrumentteja ne alueellaan soveltavat ei vaaranneta maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa.
- Kohtuuhintaista asuntotuotantoa, resurssiviisasta kaupunkirakennetta ja joukkoliikennepainotteista liikennettä edistetään jatkamalla MAL-sopimuksia. Valtion sitoutumista MAL-sopimuksiin ja niiden investointeihin vahvistetaan.
- Valtion ja valtion yhtiöiden maaomaisuutta osoitetaan erityisesti kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamiseksi ja väylähankkeiden toteuttamiseen. Valtio siirtää asemanseutujen hajautuneen maanomistuksensa merkittävilta osin perustetulle Senaatti-kiinteistöjen tytäryhtiölle.
- Valtio suuntaa vuosittain 30 miljoonaa ARA:n kunnallistekniikka-avustuksia uudis- ja täydennysrakentamisalueille. Lisäksi kehitetään uudenlainen purkuavustus sosioekonomisesti herkille alueille. Eriytymisvaarassa olevien asuinalueiden kehityksen tukemiseksi valmistellaan erillinen ohjelma ja siihen sisällytetään kehittämisavustus.
- Tienkäyttömaksuille luodaan valtakunnallisesti lainsäädännölliset edellytykset. Jos maksuja otetaan käyttöön pääkaupunkiseudulla, on maksutulojen kohdennuttava lisäresurssina seudulle, eivätkä ne saa syrjäyttää valtion rahoitusta.
- Valtio varmistaa toimillaan sähkön ja biopolttoaineiden käytön nopean lisääntymisen liikenteen voimanlähteenä, jotta kaupungit voivat saavuttaa päästövähennystavoitteensa.

4. Hallitus tukee metropolialueen kehittämistä maailman parhaaksi innovaatio- ja osaamiskeskittymäksi ja vahvistaa sen mahdollisuuksia investoida sekä luoda edellytyksiä uusille työpaikoille.

- Valtio nostaa omalta osaltaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- ja osaamiskeskittymärahoina osuutta bruttokansantuotteesta pääkaupunkiseudulla. Tavoitteena on, että yksityisen ja julkisen TKI-osuus nousee viiteen prosenttiin alueellisesta BKT:sta.
- Valtio hyödyntää EU-puheenjohtajuuskautta metropolialueen innovaatio- ja osaamiskeskittymän edistämiseksi ja pyrkii vaikuttamaan muun muassa siihen, että tutkimus-, innovaatio- ja koulutusbudjetti kaksinkertaistetaan EU:n monivuotisessa rahoituskehityksessä 2021-2027.
- Kestävään kaupunkikehitykseen osoitetaan riittävä EU:n ITI-rahoitus tulevalle ohjelmakaudella. Riittävän rahoituksen taso on vähintään 10 prosenttia kansallisesta rahoituksesta. Kaupungeille suunnattu rahoitus osoitetaan kuudelle suurimmalle kaupungille.
- Valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit sitoutuvat kehittämään pääkaupunkiseudusta soveltavan digitalisaation ja siihen perustuvan yritystoiminnan kansainvälisen huippualueen, joka tuottaa kasvuyrityksiä sekä houkuttelee kansainvälisiä investointeja. Tähän kohdistetaan Business Finlandin rahoitusta kaupunkien innovaatio- ja kokeilualustoille, kasvuyrityksille sekä uusien poikkitieteellisten TKI-ohjelmien synnyttämiseen yhdessä kotimaisten ja ulkomaisten yritysten kanssa.
- Pääkaupunkiseudun kasvuyritysekosysteemi nostetaan Euroopan viiden parhaan joukkoon. Valtio ja kaupungit kohdentavat julkista kasvuyritysrahoitusta kasvuyritysten määrän lisäämiseen.
- Valtio ja metropolialue sitoutuvat yhdessä resursoimaan pysyvän toimintamallin kansainvälisten osaajien saamiseksi ja takaavat englanninkieliset asiointipalvelut.
- Ulkomaisen työntekijän oleskeluluvan käsittely saa kestää enintään viikon. Tämä varmistetaan tarveharkinnasta luopumalla ja kehittämällä lupaprosessien käsittelyä. Työehtojen valvontaan panostetaan muilla keinoin. EU-alueen ulkopuolelta tulevien yrittäjien ja yrittäjäksi aikovien sekä pääomasijoittajien mahdollisuuksia saada oleskelulupa ja harjoittaa liiketoimintaa Suomessa helpotetaan ja nopeutetaan.
- Valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit vakinaistavat International House Helsinki (IHH) –toimintamallin ja toimintamalliin liittyvät palvelunsa yhdeksi kokonaisuudeksi. Luodaan mahdollisuus hakea erityisasiantuntijan oleskelulupaa IHH:n kautta siten, että lupaprosessi kestää korkeintaan 24 tuntia.

- Ely-keskusten ja TE-toimistojen vastuulla olevien työllisyys- ja yrittäjyyspalveluiden järjestäminen osoitetaan pääkaupunkiseudulla kaupungeille ja niiden hallinnoimalle taholle. Kahden toimijan, valtion ja kunnan, mallista siirrytään kunta- tai kuntayhtymäpohjaiseen työllisyyden ja yrityspalveluiden hoitoon. Työllisyys- ja yrityspalveluiden rahoituskriteereissä huomioidaan ulkomaalaisista asiakkaiden määrä.
- Valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit solmivat konkreettisen ja tavoitteellisen sopimuksen ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi.
- Helsinkiin toteutetaan uusi arkkitehtuuri- ja designmuseum.
- Vantaalle perustetaan Aviation Akademia -koulutuskeskus yhteistyössä valtion, korkeakoulujen ja seudun oppilaitosten kanssa.
- Valtio ja pääkaupunkiseudun kaupungit vauhdittavat kuituverkkoinfrastruktuurin kehittämistä pääkaupunkiseudulla.

5. Hallitus panostaa erityisesti metropolialueella riittäviin koulutuspaikkoihin, maahanmuuttajien osaamistason nostamiseen ja kotoutumiseen sekä lisää positiivista erityiskohtelua.

- Valtio suhteuttaa koulutuspaikkojen sijoittumisen ja määrän työpaikkojen määrään, nuorten määrään ja työvoimapulaan.
- Koulutuspaikkoja lisätään pääkaupunkiseudulla ja erityisesti niillä aloilla, joilla osajista on vajetta. Valtio kaksinkertaistaa Helsingin yliopiston sosiaalityöntekijöiden ja varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikat vuosina 2020-2024. Helsingin yliopistossa käynnistetään myös varhaiskasvatuksen opettajien ruotsinkielinen opetus, vähintään 20 aloituspaikalla/vuosi. Varhaiskasvatuksen opettajaksi tulisi myös voida valmistua joustavien koulutuspolkujen kautta tai muunto-koulutuksella. Lisäksi tarvitaan seuraavia ammattiryhmiä: lähihoitajia, sairaanhoitajia ja lääkäreitä sekä ruotsinkielisiä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmiä.
- Toisen asteen koulutuspaikkojen määrää pääkaupunkiseudulla lisätään ja ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen luvanvaraisuudesta luovutaan. Hallitus arvioi sosiaalihuollon kelpoisuuksien joustavaa käytäntöä, erityisesti ammattikorkeakoulujen tutkintojen laajemman hyödyntämisen näkökulmasta.
- Valtio sujuvoittaa koulutus- ja työllistymispolkuja ja mahdollistaa tutkintojen täydentämisen joustavasti. Erityisen haasteen edessä ovat murros-aloilla työskentelevät, joille taataan mahdollisuus osaamisen täydentämiseen tai osaamistason nostoon. Osaamistason nosto edellyttää myös luku- ja kirjoitustaidon vahvistamista.

- Hallitus valmistelee toisen asteen keskeyttäenille ja muille tutkinnon suorittamatta jättäneille erityisohjelman, joka luo valmiudet palata toisen asteen koulutukseen.
- Pääkaupunkiseudusta tehdään maksuttoman toisen asteen koulutuksen kokeilualue. Pääkaupunkiseutu edellyttää valtion rahoitusta kokeiluun.
- Valtio mahdollistaa lainsäädännöllä suomalaisen ylioppilastutkinnon mukaisen ylioppilaskirjoituksen suorittamisen englanniksi.
- Lainsäädännöllä varmistetaan, että varhaiskasvatuskäisten lasten kehityksen ja oppimisen tuki mahdollistaa riittävän samanlaiset kouluvalmiudet kaikille lapsille kotitaustasta riippumatta. 3-portaisen tuen mallia kehitetään siten, että se soveltuu varhaiskasvatuksessa käyttöönotettavaksi. Myös kielisuihkuja ja kielirikasteista varhaiskasvatusta lisätään. Tämä edellyttää valtion lisärahoitusta.
- Käytössä olevan koulutuksen tasa-arvotuen ohella tarvitaan pysyväisluonteista tasa-arvorahoitusta, jota voidaan käyttää monipuolisesti heikon toimeentulon perheiden lasten tukemiseen.
- Valtio tukee kaupunkien segregaaation, sen haittojen sekä väestön ja alueiden polarisaatiokehityksen estämisessä. Tämä edellyttää myönteisen erityiskohtelun toimenpiteitä, joiden tarve on kasvanut erityisesti pääkaupunkiseudulla ja kasvaa edelleen. Kumppanuuden lisäksi tarvitaan merkittävää, pysyvää ja pitkäjänteistä rahoitusta valtiolta.
- Maahanmuuttajien osaamistaso ja kotoutuminen turvataan panostamalla muun muassa ammatillisen ja kielikoulutuksen samanaikaiseen suorittamiseen. Yksilöllisten tarpeiden huomioimiseksi ammatilliseen koulutuksen valmentavan ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valtionrahoitusta muutetaan niin, että sen pituus voi yksilöllisen harkinnan mukaan olla 1–3 vuotta.
- Maahanmuuttajien työllistymistä ja koulutusta edistäville osaamiskeskuksille kohdennetaan pysyvä valtion rahoitus.
- Valtion resursseja kotoutumisen tukemisessa vahvistetaan. Tämä koskee kielikoulutuksen kehittämistä, työllisyyden edistämistä sekä kotoutumispalveluja.
- Kuntien vastuuta paperittomille tarjottavista palveluista kevennetään ja kehitetään paperittomien palvelujen valtionkorvausjärjestelmää.

6. Hallitus antaa nykyisille toimijoille mahdollisuuden päättää, kuinka kansallisesti yhteinäiset sosiaali- ja terveyspalveluja koskevat tavoitteet saavutetaan metropolialueella.

- Maakuntahallintoa ei tule perustaa. Mikäli maakunnat kuitenkin päädytään perustamaan, niille siirretään ainoastaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu. Kansallisesti yhtenäiset sosiaali- ja terveyspalveluita koskevat tavoitteet saavutetaan tehokkaimmin antamalla nykyisille toimijoille mahdollisuus päättää parhaat keinot ja tavat tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin voidaan paremmin ottaa huomioon metropolialueen erityispiirteet.
- Hallitus uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä integraation parantamiseksi tiiviissä yhteistyössä metropolialueen kaupunkien kanssa.
- Asiakas- ja potilaslain yhdistämisen lisäksi edistetään muun sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön yhdistämistä.
- Hallitus vahvistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen digitalisaatiota lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisiä palveluja sekä tarpeen mukaisen kansallisten ratkaisujen käyttöönottoa.
- Kuntien ja Kelan yhteistyöllä kehitetään toimeentulotukeen liittyviä käytäntöjä ja varmistetaan pääkaupunkiseudun muuta maata korkeampien asumiskustannusten huomioiminen sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisessä.

Kuvat:

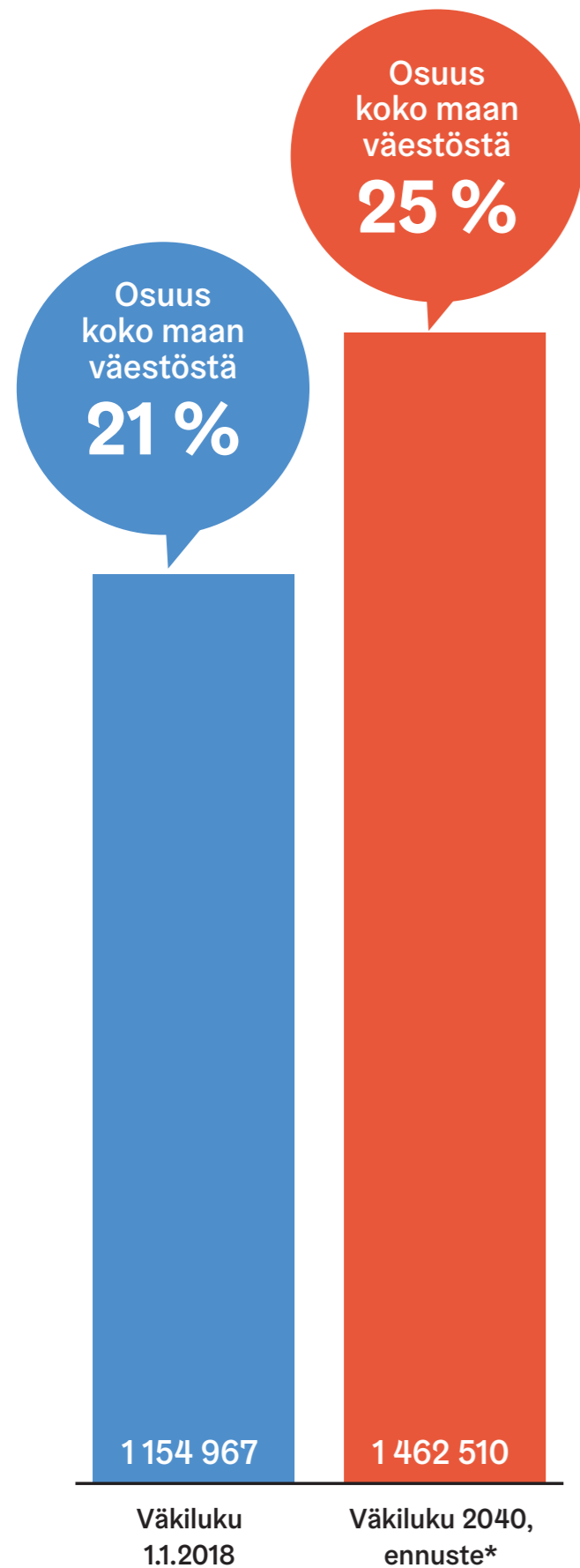
Sivu 1: Ilmakuva Helsingistä. Kuva: Alekski Poutanen

Sivu 2: Espoon kulttuurikeskus. Kuva: Arto Sipinen, CC BY-SA 3.0

Sivu 7: Vantaan Kivistön asuntomessualue. Kuva: Vantaan kaupunki, Sami Lievonen

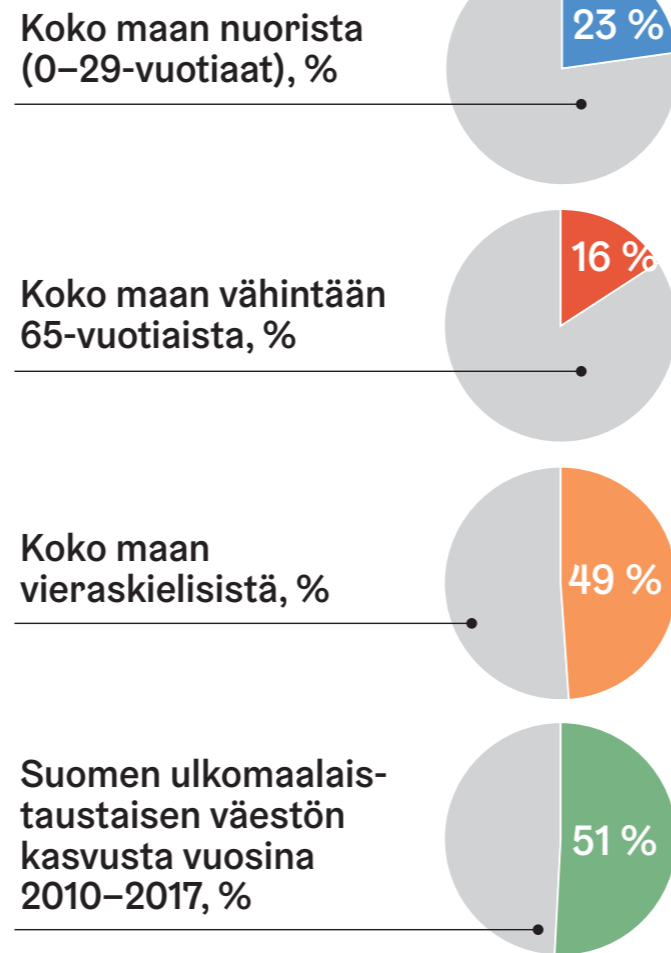

Pääkaupunki-seutu*

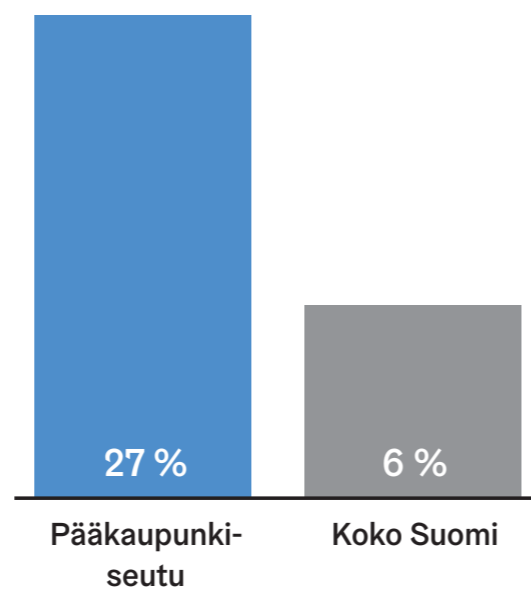

*Tilastokeskus ja kaupungit

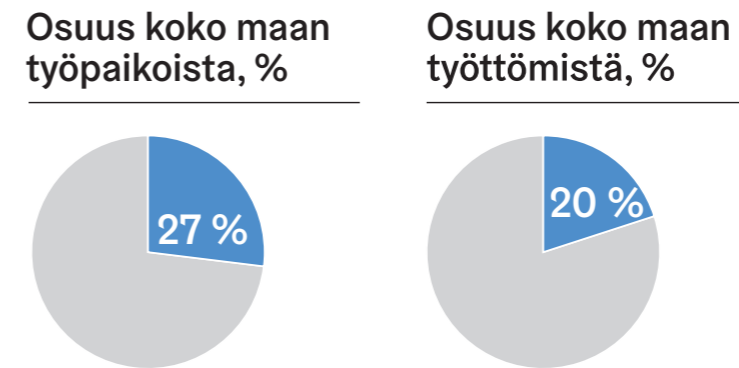
Väestön osuus (2018)

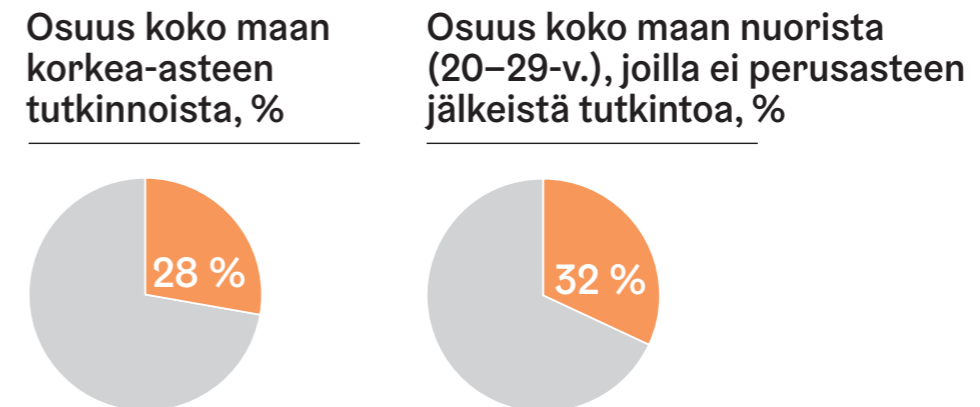
Väestönkasvun ennuste 2018–40

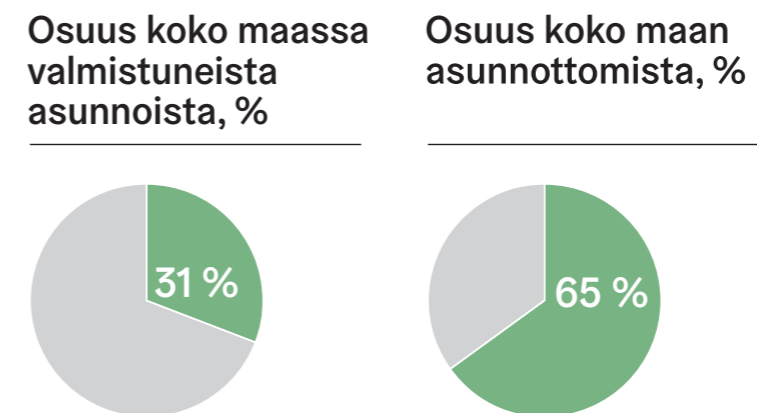
Työmarkkinat (2017)

Koulutus (2017)

Asuminen (2017)

*Espoo, Helsinki, Kauniainen, Vantaa.

